

Uitleg

Klimaatverandering

Het woord klimaatverandering zal je vast niet onbekend in de oren klinken. In de leestekst 'Klimaatverandering' kom je heel veel te weten over wat de klimaatverandering precies inhoudt en wat eraan te doen valt.

Deze les

Het actief lezen en de sleutelvragen in **opdracht 1** helpen je om de tekst goed te begrijpen.

In **opdracht 2** maak je een relatiecirkel bij de tekst.

Bij **opdracht 3** schrijf je een tekstje naar aanleiding van de inhoud van de leestekst.

In **opdracht 4** bedenk je welke maatregelen goed zouden zijn voor de school om uit te voeren.

OPDRACHT 1 Actief lezen

1. Lees de tekst actief. Maak bij elk stukje tekst aantekeningen, zoals vragen die je bij de tekst hebt. Kom je woorden tegen die je niet (goed) kent? Onderstreep deze dan in de tekst.
2. Bij de tekst horen sleutelvragen. Je vindt ze op de volgende pagina. Beantwoord na het lezen deze sleutelvragen.

Voor het lezen

In de tekst 'Klimaatverandering' staan de volgende kopjes en foto's:

- Het klimaat verandert
- De effecten van klimaatverandering
- Meer hitte, minder kou en hevigere buien
- Wat kan Nederland doen?
- Wat kun je zelf doen?

Bespreek deze vragen met je medeleerlingen:

1. Wat weet je al van de klimaatverandering in de wereld?
2. Wat zou de tekst je erover vertellen?

Sleutelvragen

Tijdens het lezen	
Inleiding/Het klimaat verandert	<ol style="list-style-type: none"> 1. Waarom is de huidige klimaatverandering anders dan eerdere klimaatveranderingen? 2. Wat is het broeikaseffect en wat is een versterkt broeikaseffect?
De effecten van klimaatverandering	<ol style="list-style-type: none"> 3. Hoe kan het dat de koolmees het moeilijk heeft? 4. Wat doet Nederland om te weten welke maatregelen ze het beste kunnen nemen tegen de opwarming en de gevolgen ervan?
Meer hitte, minder kou en heviger buien	<ol style="list-style-type: none"> 5. Waarom was de hittegolf in 2019 een signaal voor de gevolgen van het versterkte broeikaseffect? 6. Wat zijn effecten van de opwarming van de aarde? 7. Waarom zou de schrijver het stukje over de Warmetruiendag in een apart kader gezet hebben?
Wat kan Nederland doen?	<ol style="list-style-type: none"> 8. Wat kan Nederland doen om klimaatproblemen zoveel mogelijk te voorkomen?
Wat kun je zelf doen?	<ol style="list-style-type: none"> 9. Wat vertelt iemands klimaatvoetafdruk ons?
Na het lezen	
10. Vind je dat je zelf je klimaatvoetafdruk moet verkleinen? Zo ja, hoe zou je dat doen? Zo nee, waarom niet?	

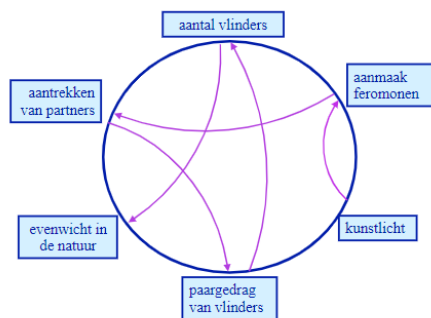

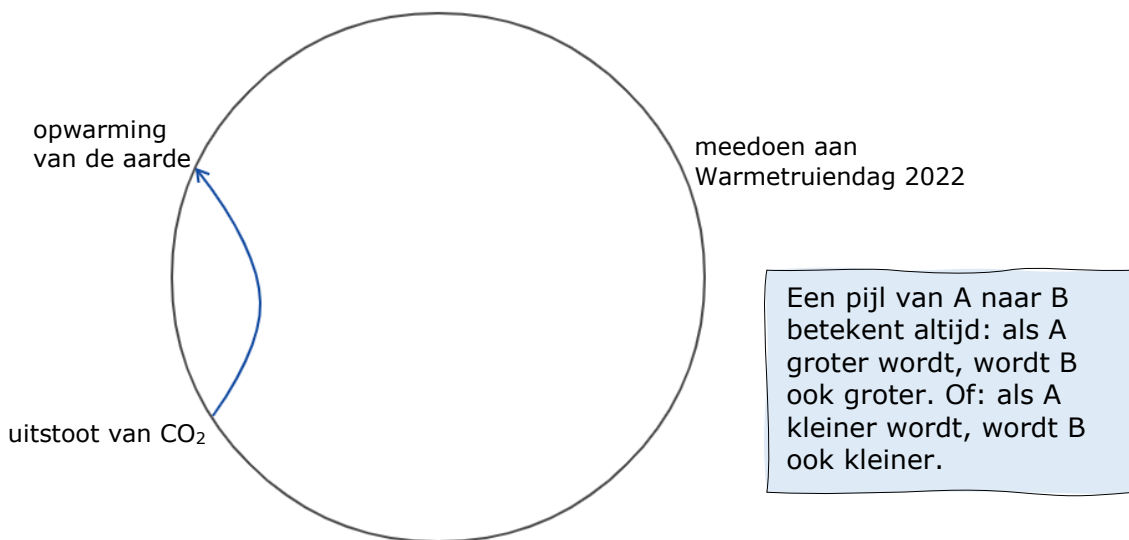

OPDRACHT 2 Een relatiecirkel maken

Wanneer er over klimaatverandering gesproken wordt, gaat het al snel over **oorzaken en gevolgen**. Die oorzaken en gevolgen kun je duidelijk maken in een relatiecirkel. Hiernaast zie je een voorbeeld van een relatiecirkel.

Je weet bijvoorbeeld dat meer **uitstoot van CO₂** leidt tot meer **opwarming**. Dat laat je op de volgende manier zien:

1. Zoek in de tekst nu alle **factoren** die een rol spelen in de klimaatverandering. Tip: gebruik je antwoord bij sleutelvraag 8.
2. Neem een A4'tje en teken de cirkel zoals hierboven met de genoemde factoren.
3. Plaats alle factoren die een rol spelen langs de randen van de cirkel en trek **pijlen** tussen de factoren.
4. Zorg voor een **overzichtelijke** relatiecirkel. Gebruik daarom **gebogen** pijlen en laat **geen pijlen over elkaar heen** lopen. Tip: maak eerst een kladversie waarbij je uitzoekt hoe je de factoren het beste langs de cirkel plaatst.
5. Om de cirkel niet te vol te maken, noem je van de gevolgen die rechtstreeks door de opwarming van de aarde komen, er in ieder geval vijf.

OPDRACHT 3 Schrijven naar aanleiding van de leestekst

Door te schrijven over wat je leest, ga je de inhoud beter begrijpen en kun je er beter over nadenken. Schrijf nu een stukje en kies daarbij uit twee mogelijkheden:

1. Een aanvulling bij de tekst

Neem een van de gevolgen die in de tekst genoemd wordt. Zoek daarover extra informatie op en schrijf er een stukje over dat past bij de tekst. De tekst kan 100 tot 200 woorden bevatten.

2. Een reactie op de stelling: *Iedereen mag nog maar één keer per jaar vliegen.*

Bedenk vooraf wat je mening is hierover. Ben je voor, bedenk dan ook een oplossing voor mensen die zeggen dat ze voor hun werk nu eenmaal heel vaak moeten vliegen. Ben je tegen de stelling, bedenk dan een oplossing voor de grote CO₂-uitstoot die vliegtuigen veroorzaken.

OPDRACHT 4 Maatregelen voor de school bedenken

Je weet nu meer van de oorzaken van de opwarming van de aarde en de gevolgen ervan. Wat zou jouw school kunnen doen tegen de opwarming en/of de gevolgen?

1. Maak een schema van wat de school kan doen. Denk aan **aanpassing** en aan **vermindering**.

Aanpassing	Vermindering

2. Bespreek dan, bijvoorbeeld in groepjes van drie, hoe je de school zo ver krijgt om de maatregelen uit het schema te gaan uitvoeren.